

TALUM, p.o., KIDRIČEVO
2325 Kidričevo

Aluminij

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

KIDRIČEVO

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci

Novo leto! Priložnost za
obračun s starim, iztekajočim
se letom, pa tudi priložnost za
nove načrte, obljube,
zaobljube,...

Kot da bi bilo mogoče
življenje stlačiti v predalčke,
katerih vsebino bi označevala
le suhoparna letnica. In
vsebina bi naj bila po
možnosti vedno popolnoma
drugačna, enkratna,
neponovljiva, ...

Pa ne gre! Niti v življenju
posameznika, kaj šele v
življenju družbe, kot je npr.
TALUM. Dogodki se
pojavi, trajajo in se
ponavljajo v popolnoma
drugačnem ritmu, kot je
koledarsko leto, predvsem pa
so le redko enkratni,
neponovljivi.

Takšnih je tudi minulih 42
TALUM-ovih let in takšno je
bilo tudi zadnje med njimi:
leto 1996.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Upam, da mi ne bo kdo očital lažne skromnosti, ali pa celo ignorance, če posebej ne poudarjam uspešne realizacije projekta proizvodnje homogeniziranih drogov, dokončanja remonta peči v obeh elektrolizah, vrste manjših, vendar za poslovni proces prav nič manj pomembnih projektov tehničnih izboljšav in dograditev, uspešno realiziranega projekta uvajanja sistema celovitega obvladovanja kakovosti in s tem pridobljenega certifikata ISO 9001, uspešnega osvajanja zahtevnega tržišča primarnih livarskih legur,...

Moj namen ni bil ne eno ne drugo! Želim le poudariti, da so ti dogodki le del uresničevanja tiste vizije, za katero smo se odločili že pred mnogimi leti: **biti med najboljšimi, tako v panogi kamor spadamo, kakor tudi širše!**

Kako uspešni smo pri uresničevanju te vizije je merljivo in primerljivo, pa naj gre za podatke o obsegu proizvodnje, dodani vrednosti, produktivnosti, kvaliteti, normativih porabe surovin in energije na enoto proizvoda, varovanju okolja, izvozu, skrbi za zaposlene, izobraževanju,...

Na žalost ne moremo govoriti o primerljivosti okolja in pogojev v katerih poslujemo, če seveda izznamemo svetovno tržišče aluminija, ki je več ali manj enaka skupna usoda vseh nas, ki se bavimo s proizvodnjo te kovine. Pogoji v katerih posluje slovensko gospodarstvo so vse bolj uničujoči za tiste, ki edini ustvarjajo novo vrednost, predvsem za neto izvoznike. Nenehne dodatne davčne obremenitve, nerazumnjivo favoriziranje uvoza tudi s pomočjo tečajne politike, oteruška politika na plečih gospodarstva saniranih bank, ipd., so tisto, v čemer se izrazito ločimo od okolij, kjer posluje naša konkurenca.

V primeru TALUM-a moram omeniti še nerazumljiv odnos države do problematike oskrbe z električno energijo, pa čeprav je tudi njenim predstavnikom jasno, da plačujemo zanjo več kot katerikoli proizvajalec

aluminija v Evropi in da ni problem v ceni teh 9-10% porabe slovenske električne energije, temveč v ostalih 90%, kjer znaša cenovno zaostajanje za Evropo cca. 30%.

Toda Resolucije, Politike, usmeritve, ipd. šara so eno, konkretno življenje pa nekaj čisto drugega!

Če bi verjeli še vsem sladkobesednim izjavam in obljubam zadnjih mesecev, s katerimi so nas politiki vseh barv prepričevali v to, da je že danes vse v redu, jutri pa bo še bolj, bi nas moralo pravzaprav resno zaskrbeti: postajamo namreč odvečni! V Indiji Koromandiji namreč baje ni potrebno delati, mi neumneži pa počnemo prav to.

Pa jim ne gre verjeti! Še vnaprej se bomo morali dokazovati predvsem s trdim delom, znanjem in iznajdljivostjo, pa tudi nepopustljivostjo do tistih, ki bi želeli na vsak način, rezultatom in dokazom navkljub dokazati pravilnost svojih resolucij, študij in usmeritev, pa tudi do tistih, ki bi se teh rezultatov želeli na lahek način polastiti. Oboji so nevarni: eni zaradi neumnosti, drugi pa zaradi pokvarjenosti!

Naj končam z enim od **Murphyjevih zakonov** — z zakonom optimizma in pesimizma:

Optimist verjame, da živimo v najboljšem vseh možnih svetov.

Pesimist se boji, da je to res.

Se sprašujete kam spada vaš direktor?

Če bi ocenjeval le tisti svet, ki mi je že dolgih dvajset let nadvse pomemben, potem brez dvoma v prvo skupino. **S takšnimi sodelavci, kot jih imam v TALUM-u, ne moreš biti drugo, kot prepričan optimist!**

Srečno in optimistično leto 1997 vam želim.

Direktor TALUM-a
Danilo Toplek

Tovarniški praznik — podelitev priznanj, seja sveta delavcev in rušenje dimnika

PODELITEV PRIZNANJ

"Leta nazaj, ko smo bili še TGA, smo imeli lepo navado, da smo vsako leto izbrali ljudi, ki so s svojim delom in odnosom do sodelavcev odstopali od povprečja in jih nagradili z zlatim znakom. Letos to uvajamo ponovno."

Tako je začel nagovor na podelitvi zlatega metulja direktor TALUMA Danilo

Toplek. Slovesnost je bila v prisotnosti strokovnega sveta, torej vseh vodjev delovnih enot in služb, komisije za priznanja ter predsednice sveta delavcev.

Komisija je imela zahtevno nalogo, saj se je morala med dvanajstimi predlaganimi kandidati odločiti le za štiri.

Po dveh sejah so bili soglasni, da dobi zlatega metulja za življenjsko delo **Anton VRABL**, vodja nabavnega skladišča.

Gospod **Vrabl** je zaposlen v družbi 31 let. V nabavnem skladišču uspešno vodi delo že 26 let. Ne le, da strokovno, samostojno in natančno opravlja svoje delo, nabavno skladišče je tudi vzorno urejeno in čisto. Ob presojah za certifikat ISO 9001 so bili takšnega mnenja tudi presojevalci.

Za uspešno strokovno delo v zadnjem letu oz. zadnjih nekaj let v družbi Talum so dobili zlate metulje:

Katarina DJURICA, vodja DE Zagotavljanje kakovosti.

Gospa **Djurica** je poleg strokovnega, kakor tudi svojega rednega dela uspešno izpeljala projekt pridobitve certifikata ISO 9001. Brez njene vztrajnosti in pomoči vsem vključenim v projekt, se ta še verjetno ne bi tako uspešno končal.

Roman VARŽIČ, vodja izmene v DE Proizvodnja anod Gospod **Varžič** je zaposlen v družbi od leta 1969, v proizvodnji anod pa od leta 1975. V okviru proizvodnje anod je bil uspešno vključen v projekt MPPAI. V zadnjih letih se je kot najbolj izkušen delavec izkazoval s prenašanjem znanja na sodelavce. Njegovi so mnogi predlogi za izboljšanje varnosti pri delu, za zmanjšanje fizičnega napora in izboljšanje ostalih pogojev dela, vendar za svoje predloge ni iskal potrditve s prijavi za inovacije.

Jože VOGLAR, strojni obdelovalec kovin, rezkalec v DE Vzdrževanje.

Gospod **Voglar** je od zaposlitve v družbi leta 1979 opravljal najbolj zahtevna dela na raznih obdelovalnih strojih — struženje, skobljanje, rezkanje, zadnja tri leta pa najzahtevnejša dela na HVF stroju, pripomogel je tudi k uspešnemu zagonu tega stroja. Pri svojem delu je zelo iznajdljiv in inovativen glede kvalitetnejše obdelave strojnih delov in kontrole, vsa svoja znanja pa prenaša tudi na sodelavce.

SEJA SVETA DELAVCEV

Na praznični dan so se člani sveta delavcev sestali z vodstvom Taluma. **Bojan Žigman**, pomočnik direktorja za proizvodnjo in razvoj je na kratko spomnil na najpomembnejše dogodke Taluma v letošnjem letu, predvsem na novo proizvodnjo aluminijevih drogov, ki je plod skupnega vlaganja s tujim partnerjem in pridobitvi certifikata. O začetnih težavah, ki pestijo novo proizvodnjo je dejal, da se končujejo zadnja testiranja, zato lahko že pričakujemo odpravo napak in v decembru že načrtovano proizvodnjo aluminijevih drogov za italijanskega kupca in Impol. Omenil je tudi, da se uspešno končuje remont v elektrolizi C, prav tiste dni pred praznikom

so v elektrolizi B uspešno v živo testirali hidravlične prebijalce in tako olajšali delo v določenih fazah procesa. Omenil je tudi spremembe v livarni (predvsem na zlagalniku) in predelavi, kamom smo lani vložili kar nekaj sredstev, da bi posodobili proizvodnjo, ker zaposluje invalide, ter za naslednje leto napovedal rekonstrukcijo anodne mase.

Pomočnica direktorja **Brigita Ačimovič** je poudarila, da v Talumu ne skrbimo le za stroje, temveč tudi za ljudi in omenila najodmevnejše oblike: napredovanja, izobraževanje (v Talumu se je lani vsak v povprečju izobraževal 19,7 del. ur, kar nas uvršča v vrh lestvice med slovenskimi podjetji) in seveda ponovno podelitev priznanj.

Direktor Taluma Danilo Toplek

je v svojem prazničnem razmišljanju omenil skrb, da lastninenje ne poteka tako kot smo načrtovali in želeli. Ne vemo tudi, kakšno stališče do nas bo zavzela nova oblast. Razumevanja zakonitosti industrije so zelo različna. Vemo pa, da ne moremo ostati osamljen otoček, saj se vsa svetovna aluminijevska industrija v svetu združuje. S proizvodnjo homogeniziranih aluminijevih drog smo dokazali, kako se rešujejo problemi, če si sestavni del velikega sistema, ki ima več znanja in razpolaga z veliko večjo tehnično opremljenostjo za reševanje problemov in seveda s finančno močjo. Doslej nam je uspelo ostati na svetovnem trgu, kljub veliki konkurenci in izredno neugodnemu tečaju.

Dejstvo je, da brez ljudi, ne bi dosegli nič. Posebej je poudaril, da kljub temu, da so se v Talumu menjale generacije, naš kolektiv čuti povezanost s tovarno. Prav ta povezanost nas dela imune za vse dogodke okoli nas, ki nam niso naklonjeni.

"Vseh težav se lahko lotimo in jih rešimo le, če držimo skupaj, kot smo do sedaj, zato se zahvaljujem svetu delavcev, sindikatu in seveda vsem delavcem Taluma", je končal direktor Danilo Toplek.

RUŠENJE DIMNIKA

Leta nazaj je bil 21. november hladen in meglen, tudi snežilo je že. Letošnji pa je bil jasen in prijetno svež, da je bilo že zjutraj od daleč videti dimnik, ki je več kot 50 let krasil, ali kazil Dravsko polje.

Radovednost, nostalgija, razočaranje... Vsega po malem je bilo čutiti med množico prihajajočih od blizu in daleč. Vrata so bila prijazno odprta vsakomur, le da je bil pripravljen upoštevati navodila za varnost. Za to je bilo res poskrbljeno, kajti ni se smelo zgoditi, da bi se uresničil Murphyjev zakon selektivne gravitacije, ki pravi: "Predmet bo padel vedno tako, da bo povzročil največ škode."

Več kot 400 kg razstreliva se je sprožilo točno ob določenem času in velikan se je pogreznil vase, tako kot so načrtovali v podjetju Minervo iz Ljubljane. Pod modro nebo se je dvignil velik oblak oranžnega prahu, pod njim pa je ostal kup sivo rdeče opeke.

"Napisal bom datum in čas ter jo shranil za spomin", je bilo slišati med delavci Taluma. "Neverjetno, ali res lahko tako hitro pade nekaj tako

velikega", so razmišljali v drugi skupini. "Kje so novinarji, jaz bi imel toliko povedati", sta se spraševala starejša možaka, verjetno upokojenca, in se zgubila v množici. Vsa po svoje je občutil "smrt velikana" in ni jih bilo malo, ki so imeli solze v očeh.

Toda zakoni narave so neizprosni. Vse ima svoj konec, tudi velike stvari. Dimnik je meril v višino okoli 143 metrov, premer spodaj je imel 8,8 metrov, na vrhu 4,6 metrov. Debelina stene spodaj je bila 1,1 meter, betonski temelji so imeli premer 25 metrov, debelina pa je bila 3 metre. Do približno 40 metrov v višino je bil zidan z opeko. Ocenjujemo, da je bilo v njem okoli 4000 m³ materiala.

Dimnik že dve leti ni obratoval. Vremenske razmere so ga toliko načele, da je postal nevaren za okolico. Sanacija bi zahtevala preveč sredstev, zato so se v vodstvu odločili za rušenje. Pridobili so soglasje Zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine iz Maribora in odločbo Upravne enote Ptuj — Oddelka za okolje in prostor.

Vera Peklarič

Mihaličeva galerija dvakrat v znamenju Taluma

SLIKARSKA KOLONIJA ŠTATENBERG

Talum je prevzel popolno organizacijsko in pokroviteljsko odgovornost za slikarsko kolonijo Štatenberg, ki je po petih letih postala prava manifestacija kulture na tem delu Slovenije. Naš cilj je, da bi k sodelovanju povabili še več strokovnjakov s področja likovne umetnosti, ki bi kolonijo skupaj z nami usmerili še na višji nivo.

Po razstavljenih delih kolonije na gradu Štatenberg, smo 8. novembra v Mihaličevi galeriji na Ptujju postavili na ogled slike, ki so nastale v petih letih, kolikor deluje likovna kolonija.

Otvoritev razstav prav gotovo sodijo med lepše trenutke v življenju; bodisi ustvarjalcev ali tistih, ki pridejo razstavljena dela gledat. Prav zato smo povabili mlado flvistko Suzano Menoni, ki nam je z glasbo pričarala

Beneški karneval in nas za tem z zasajano skladbo dovolj raznežila, da smo še lažje razumeli govorico slik.

Predstavnica pokrovitelja kolonije, **pomočnica direktorja Brigita Ačimovič** je pozdravila obiskovalce razstave in med drugim dejala:

"Zelo me veseli, da ste se kljub obilici kulturnih dogodkov, ki so se zvrstili v tem času, v tako velikem številu udeležili razstave.

Verjetno vam je znano, da je osnovni cilj Taluma razvoj. Letos smo končali dva velika projekta: odprli smo novo linijo za proizvodnjo aluminijevih drog, kar je v današnjih časih redkost, in pridobili certifikat kakovosti ISO 9001.

Ob skrbi za razvoj posvečamo pozornost tudi širši okolici, ko podpiramo kulturno in športno dejavnost. Žal časi

niso ravno naklonjeni sponzoriranju in mnogokrat imamo težave, toda v Talumu se zavedamo, da kultura rabi določena sredstva. Upamo, da bodo novi poslanci in poslanke znali poskrbeti za kakšna olajšanja tistim gospodarstvom, ki so pripravljena skrbeti za to. Želim vam obilico prijetnih občutkov in doživetij ob gledanju stvaritev vseh petih kolonij."

V imenu delavcev Pokrajinskega muzeja Ptuj je prisotne pozdravil vršilec dolžnosti direktorja **gospod Vidovič** in poudaril, da je

pričujoča razstava dokaz, da Pokrajinski muzej, živi, deluje in opravlja svoje poslanstvo.

Ervin Hojker je v imenu župana izrazil zadovoljstvo nad prenosom razstave iz gradu Štatenberg na Ptuj in med nagovorom poudaril: "Veseli smo, da imamo na Puju in okolici podjetja, ki kljub takšnim ali drugačnim stiskam znajo poskrbeti za kulturo, za šport, za narodov razvoj. Zatorej bi se rad zahvalil Talumu za to izjemno izkušnjo in podporo kulturi in njenim ustvarjalcem."

Vera Peklar

Lahkota prihodnosti

Korak v pravo smer

Tik pred otvoritvijo

Vlado Kreslin in črna kitara

Darko Ferlinc

Med kulturnim programom

DARKO FERLINC je v Talumu že 21 let. Dolgo časa je delal v proizvodnji aluminija, zadnja leta pa je v razvoju skrbnik projektov in inovativne dejavnosti. Vsaj tako piše v odločbi. Toda kdor ga malo bolj pozna, ve, da dela še marsikaj drugega.

Darko je odličen organizator raznih srečanj, naj bodo to srečanja gospodarstvenikov ali umetnikov.

Je "glavni", kadar je treba organizirati otvoritev, razstavo, proslavo v tovarni ali zunaj nje, kadar se Talum predstavlja širši javnosti, kadar gradimo in rušimo, slavimo ali se poslavljamo, kadar se obdarujemo...

Inženir strojništva po poklicu, vendar prava umetniška duša z izrednim občutkom za oblikovanje.

Tako so se z leti, "kakor kamenčki v mozaiku", kot je omenil na otvoritvi, nizali številni njegovi logotipi, znaki, nalepke za steklenice vrhunskih vin in še bi lahko naštevali, ter dosegli po kvaliteti in številu tak obseg, da ga je lahko postavil na ogled.

Korak v pravo smer je stopil Darko Ferlinc pred približno štirimi leti, čisto slučajno, ko je novo podjetje potrebovalo logotip. Tako se je začelo pri Lego A, nadaljevalo v Stan Alumu in naprej, kakor so od Taluma odhajala hčerinska podjetja, ki so z njegovo pomočjo dobila svojo razpoznavno podobo.

"Oblikovanje je na nek način moj hobi, ker to rad počnem. Zdaj se je razširilo celo tako daleč, da s tem tudi nekaj zaslužim. Menim, da delam nad tistim povprečjem, ali celo boljše kot tisti vsakodnevni dizajnerji, ki jih je vedno več" pravi Darko Ferlinc.

Vsekakor so njegovi znaki nad nivojem tistih, ki si s pomočjo računalnikov mimogrede ustvarijo "slikico", ki predstavlja neko podjetje oziroma podjetnika.

V Miklošičevi galeriji se je zbralo veliko prijateljev, sodelavcev, znanih Ptujčanov. Med prijatelje sodi tudi Vlado Kreslin, ki je s pesmimi iz zadnje zgoščenke polepšal večer.

Vera Peklarič

Miheličeva galerija

Korak
v pravo smer

3. - 6. december 1996

rip

Nastopil bo Vlado Kreslin

Povabilo!

Korak
v pravo smer

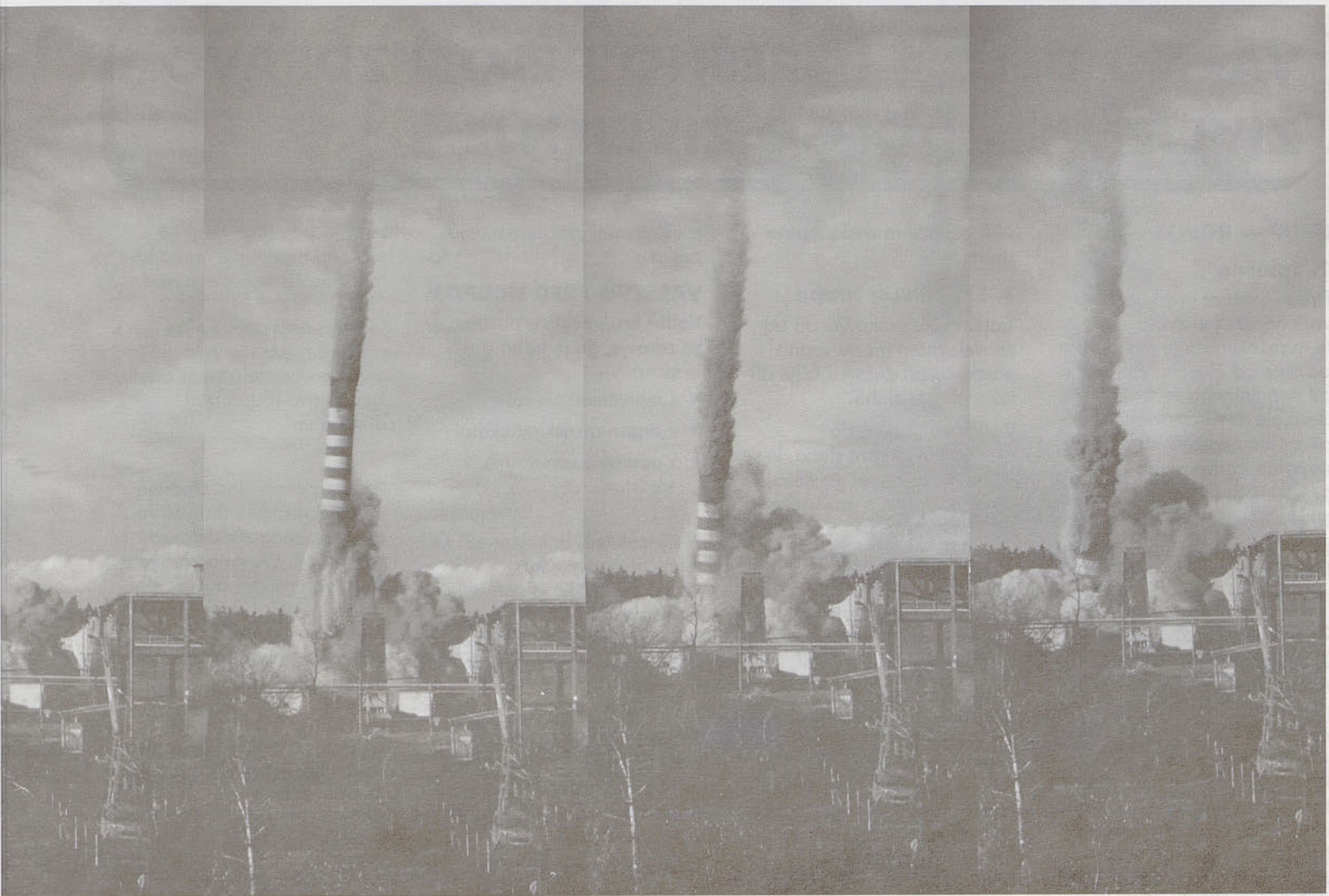
Razstava grafičnega oblikovanja
Darko Ferlinc
in računalniške opreme
RIP Computer

Ferlinc
Financirna
prodajna
2220 Škofjeva
Borja Kraginca 4
Tel: 042 79 63 30

VARNO DELO – USPEŠNO DELO – ZDRAVO ŽIVLJENJE – DOLGO ŽIVLJENJE

HRUP — ROPOT

1. Splošno

Hrup — ropot imenujemo vsak nezaželjen zvok. Stopnja te nezaželjenosti je psihološko odvisna od človeka in obsega od neprijetnega zvočnega dražljaja in zdravstvenih okvar, do različnih stopenj popolne izgube sluha.

Razen neprimerne vpliva so še sekundarne posledice, to je poškodbe, ki nastanejo zaradi tega, ker ne slišimo dobro signalov in opozoril pri delu.

2. Osnove

Z zvokom razumemo nihanje materialnega delca, največkrat delca zraka, ki ga naše uho čuti. V najbolj preprostem primeru je to sinusno nihanje, ki ga uho zaznamuje kot čisti ton. Višino tona določa število nihanj delca zraka v sekundi (imenujemo ga frekvenca zraka), jakost zvoka pa določa amplituda nihanja zvoka.

Hitrost s katerim se širi nihanje zvoka imenujemo hitrost zvoka in je pri 20°C v:

zraku	340 m/sek
vodi	1450 m/sek
železu	5000 m/sek
opeki	4200 m/sek
betonu	4000 m/sek
lesu	3300 m/sek
gumi	40-150 m/sek

Naše uho ne zaznava nihanja z zelo nizko frekvenco pod 20 Hz (infrazvoke), in ne nihanja z visoko frekvenco nad 20000 Hz (ultrazvok). Slušno področje je za naše uho od 20 do 20000 Hz pri določeni jakosti zvoka, vendar je človeško uho najbolj občutljivo za zvok v področju frekvence 500 do 5000 Hz.

Zvok merimo z logaritemskimi enotami razmerja med dvema zvočnima tlakoma. Enota je decibel (dBA) brez dimenzije, z uporabo decibelske skale smo omejili skalo zvoka na nivo hrupa od 0-130 db, z 0 označimo začetno stopnjo in z

130 označimo maksimalno stopnjo.

3. Škodljivost hrupa

Trajen hrup preko 90 dB (A) na delovnem mestu vedno povzroča pri delavcu lažje ali težje okvare sluha.

V začetku prihaja do predhodne okvare sluha, ki se v tihi okolici zopet po nekaj urah, najkasneje pa v nekaj dneh, povrne.

To naglušnost imenujemo prehodno naglušnost in je povezana s šumi v ušesih. Takšni šumi se pojavljajo posebno pri delavcih, ki na novo nastopijo delo v hrupnem obratu.

Če pa je delavec leta in leta iz dneva v dan izpostavljen močnemu hrupu, se ne pojavi samo prehodna naglušnost, pač pa sčasoma pride do neozdravljive ali trajne naglušnosti.

Za naglušnost je značilno, da se najprej pokaže otopelost ušesa za sprejemanje določenih visokih tonov od 2000 — 8000 Hz, zato človek začetnih okvar pri sporazumevanju z govorom v vsakdanjem življenju ne opazi.

Škodljivost hrupa je največ odvisna od energije zvoka. Izkušnje so pokazale, da enakomeren hrup do 90 decibelov, če deluje po 8 ur dnevno, ne povzroči poškodbe sluha.

Če je raven zvoka nad 90 db (A) se lahko pojavi okvara sluha že v 6 letih.

Upoštevati je treba, da je ta poškodba neozdravljiva, in če bo delavec še v nadalje izpostavljen hrupu, bo poškodba še večja.

Druga veličina, ki vpliva na okvaro sluha je spektralna analiza hrupa, to je višina tonov.

Visoki toni s frekvenco nad 2000 Hz so nevarnejši od nizkih. Trajni hrup je nevarnejši za uho, kot šumi s

prekinitvami pri istem nivoju zvoka.

VARSTVO PRED HRUPOM

Kadar hrup postaja nevaren za zdravje, ga je treba dušiti in sicer:

- ♦ s tehničnimi ukrepi
- ♦ z organizacijskimi ukrepi
- ♦ z uporabo varovalnih sredstev.

Najuspešnejši in najcenejši so tehnični ukrepi v fazi projektiranja, ko je zamisel še na risalni deski. Če organizacija dela dovoljuje, je najbolje ločiti glasne naprave in priprave od ostalega prostora s steno.

S tem zavarujemo delavce pred hrupom, ki neposredno ne strežejo hrupnemu stroju, ampak opravljajo druga dela v proizvodnji.

Uspešno zmanjšanje hrupa v prostoru je, če stene in stroje obložimo z absorpcijsko oblogo.

Vendar je potrebno vedeti, da se z absorpcijo v prostoru zavarujejo le delavci, ki delajo v večji oddaljenosti od hrupa.

V neposredni bližini hrupa (do 2m) pa je akustična obdelava prostora brez vpliva. Z absorpcijo se zmanjšuje odmevnost, s tem pa splošna raven hrupa.

Med najuspešnejše ukrepe sodijo tudi kabine, iz katerih delavci nadzirajo delovni postopek.

Prednost kabine je tudi, da lahko v razmeroma majhnem prostoru zagotovimo optimalne ekološke pogoje in

so zato potrebne majhne moči za ogrevanje in majhne množine čistega zraka, ipd.

Organizacijski ukrep je predvsem dnevna rotacija delavcev na delovnem mestu, kjer je nivo hrupa nad dovoljenim.

Osebna varovalna sredstva uporabimo, če z drugimi ukrepi ni mogoče delavca zavarovati. Osebna varovalna sredstva proti hrupu so zelo uspešna, ne obremenjujejo močno delavcev, ki jih uporabljajo in niso posebno draga.

Zato ni opravičila, če delavci osebnih varovalnih sredstev ne uporabljajo, kjer so potrebna.

Kot osebna varovalna sredstva navadno uporabljamo ušesne čepe različnih vrst ali naušnike. Vrsto izberemo predvsem od odvisnosti od ravni hrupa pred katerim je potrebno delavca zavarovati.

Priporočamo predvsem naušnike, ker ne dražijo sluhovoda in imajo večjo stopnjo dušenja, razen tega pa so vidni že od daleč in tako omogočajo enostavno kontrolo, če jih delavci uporabljajo.

Za izbiro varovalnega sredstva se lahko ravnamo po spodnji tabeli.

Vrsta varovalnega sredstva	Področje uporabe dB (A)	Stopnja dušenja dB (A)
Čepi iz mineralnih vlaken (švedska vata)	85-100	10-15
Preoblikovalni čepi iz gume ali plastične mase	85-100	15-20
Univerzalni naušniki (modri)	90-105	30
Težji naušniki (rumeni)	90-110	45

Glede na zgoraj opisano lahko sami zelo dobro testirate svoj sluh.

V kolikor želite testirati svoj sluh, je potrebno pazljivo

prečitati vprašanja in zaokrožite tiste številke, za katere mislite, da najbolj odgovarjajo vašemu sluhu.

Vprašanja:

	da	ne	včasih
1. slišite tiktakanje ročne ure	0	2	/
2. se vam dogaja, da preslišite budilko	4	0	/
3. imate težave v razumevanju pri telefonu	4	0	3
4. ali se vam dogaja, da imate občutek da je vaš sluh boljši pri lepem vremenu in slabši pri slabšem vremenu	4	0	/
5. ali vas opozarjajo, da imate radio ali televizijo navito preglasno	6	0	3
6. slišite petje ptic	0	2	1
7. ali se vam dogaja, da opazite približevanje avtomobila zadnji hip	4	0	/
8. imate težave, če sledite razgovoru, v katerem sodeluje več ljudi	6	0	3
9. slišite dobro napovedovalce na proslavah ali gledališčih in govornika na predavanju	0	6	3
10. slišite in razumete šepetanje na oddaljenosti 2 m	0	3	/
11. slišite na glasbenih koncertih violino ali flavto tako dobro, kot ostale inštrumente	0	3	/
12. se vam dogaja, da preslišite zvonec na vratih svojega stanovanja	4	0	2
13. imate občutek, da večina ljudi nejasno (nerazumljivo) govori	6	0	3

Rezultati:

0 točk

Čestitamo, imate izvrsten sluh!

1-6 točk

Z vašim sluhom ste lahko popolnoma zadovoljni, čeprav ni več popoln.

7-17 točk

Vaš sluh je poškodovan, čeravno nimate večjih težav, obiščite zdravnika, ki vam bo dal potreben nasvet.

18-36 točk

Pri vas je že prisotna delna izguba sluha. Potreben je takojšen obisk pri zdravniku.

nad 36 točk

Vaš sluh je na žalost slab. Potrebna vam je zdravniška pomoč.

Služba varstva pri delu

**OBVEZNA ZAŠČITA
SLUHA**

504 30 MARBOR

OPOZORILO

V delovnih prostorih, kjer hrup prekoračuje dovoljeni nivo, je potrebno opremiti z naslednjim opozorilom.

Vsi, ki se v prostoru zadržujejo, pa morajo to opozorilo upoštevati.

To pomeni, da morajo uporabljati zaščitna sredstva proti hrupu.

Izreki

Zaupanje si mora vsak človek zaslužiti sam.

Samo neumni imajo vedno prav.

Zmaga in poraz imata isto ceno.

Boj med tem, kar ti je vseč in kar ti ni vseč, je bolezen uma.

Glasba je najčudovitejša oblika umetnosti, zato je tudi najbolj neposreden izraz lepote.

Dober nasvet je vreden zlata, vendar ni vse zlato, kar se sveti.

Zahvala ob odhodu v pokoj

Po šestindvajsetih letih delovne dobe sem zapisan med upokojenca. V Talumu sem začel v elektrolizi in delal kot žerjavist, dokler mi je zdravje to dopuščalo. Ko so mi dali na razpolago delo v gozdni skupini ali varovanju, sem so odločil za slednje, predvsem zaradi uniforme, ki me je privlačila že od malega. Toda čez leta so se zdravstvene težave stopnjevale in komisija je odločila, da me upokojijo.

Ob slovesu mi je bilo težko. Marsikomu bi rad rekel hvala,

pa so besede zastale v grlu, zato se prek aluminija iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, vodstvu, socialni delavki, zdravniku obratne ambulante in vsem prijateljem. Hvala vsem, ki ste se odzvali vabilu na poslovilno.

Vsega, kar je bilo lepo in dobro, se bom rad spominjal, vsem, ki pa ste ostali v Talumu želim veliko zadovoljstva in uspehov pri delu.

Milan Mahorič

Kratke novice iz sveta

V Južni Koreju — HYUNDAI CORPORATION imajo največjo prešo za oblikovanje aluminija. Preša ima moč 8.000 ton in je namenjena za proizvodnjo specialnih profilov. Izdelana je v Nemčiji — SCHLOEMAN. Prvotno je bila namenjena za letalsko industrijo nekdanje SSSR, pozneje so jo modernizirali in dodelali za večnamenske izdelke.

Da Hydro Aluminij vidi veliko perspektivo pri proizvodnji drogov, dokazuje sklenjen dogovor s Kitajci. Gre za poslovanje pri predelavi aluminija za potrebe Kitajske. Nimamo podatkov o količinah ali vrednosti investicije, toda to niti ni vprašljivo, ko gre za kitajske razmere.

Ivar Hafsett, predsednik grupe za predelavo aluminija pri Hydro Aluminiju, je glede težav v zadnjem času izjavil: "Po zelo dobrem prejšnjem kvartalu, je prišlo do zastoja, toda naročila za naprej so dobra. Obetaven je pozitiven trend v Ameriki, kjer množično uvajajo klima naprave iz aluminija. Tudi v Evropi pričakujemo napredek, k čemu največ prispeva okrevanje industrijske porabe aluminija v Franciji in Nemčiji."

Vidimo, da se vsi najmanjši premiki tehtajo in analizirajo. Tudi TALUMU je namenjena pomembna naloga, ker bomo že naslednje leto s 40 tisoč tonami homogeniziranih drogov oskrbovali tretjino zelo zahtevne italijanske predelovalne industrije. To bo velik uspeh in odgovorna naloga Taluma.

Pri največji aluminijški industriji na svetu ALCOI so testirali kovana aluminijška kolesa za tovornjake in ugotovili, da so več kot štiri krat odpornejša kot jeklena.

Pri preizkusu so se aluminijška kolesa deformirala 5 cm pri obremenitvi 72.000 kg. Pri jeklenih kolesih pa je enaka deformacija nastala že pri obremenitvi 13.600 kg. Od takrat dileme ni bilo več. Zmaga aluminija je očitna. Bravo naši!

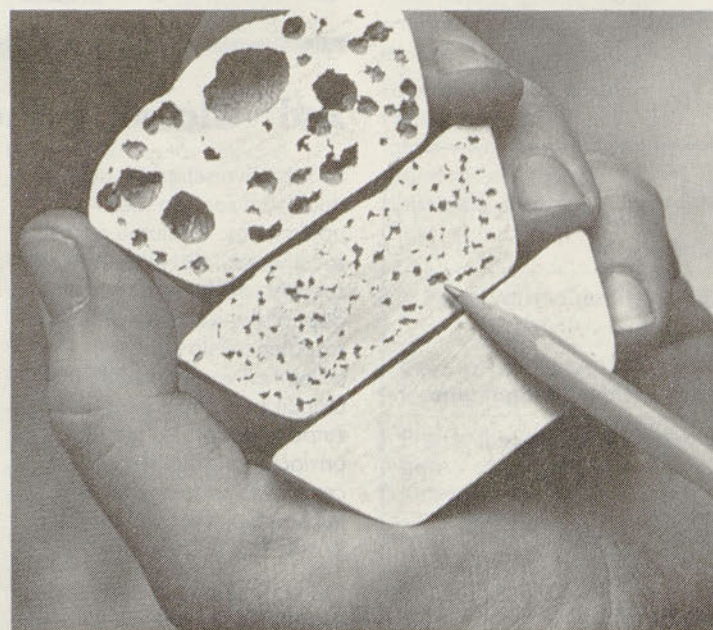
Pri Reynoldsu — USA so pohiteli in pripravili projekt za še eno livarno za proizvodnjo kovanih športnih avtomobilov koles v vrenosti 52 mio DEM. Za aluminij bo poskrbela elektroliza Richmond. V prvi fazi bo zaposlenih 125 delavcev, v končni fazi pa celo 425 delavcev.

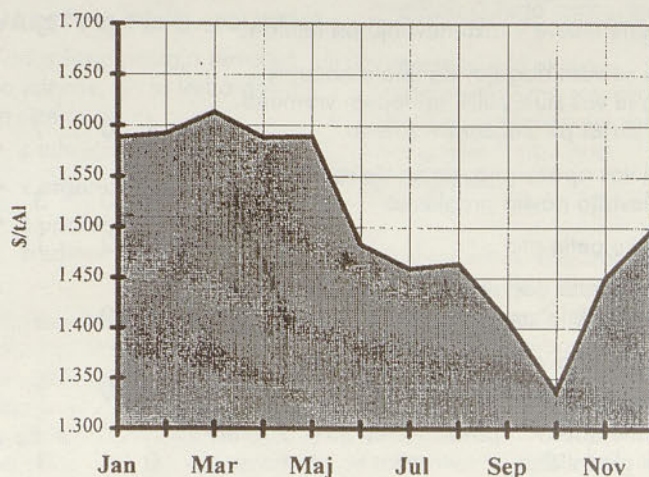
ALCOA investira 50 mio DEM za proizvodnjo litih aluminijških koles v našem sosedstvu KOFEM-SZEKES-FEHERVAR, Madžarska. Proizvodnja se bo začela v začetku 1997.

"ŠTIRI STOPNICE DO NEBES", je geslo nove strategije japonske firme Mitsubishi — Aluminium Division. Gre za odločitev, da postanejo največji domači proizvajalci pločevink. Hočejo biti tudi

GIBANJE CEN ALUMINIJA LME V 1996

najkvalitetnejši in najcenejši. Ko se odloči firma z letnim prometom 16 milijard DEM, je možno vse.

Japonci porabijo letno 16,3 milijard aluminijških pločevink ali 185 pločevink po osebi. Poleg tega jih še izvozijo za 8,5 mlrd na leto. Za eno tono aluminija je potrebno pretopiti skoraj 60 milijonov pločevink.

Ponovno zbiranje in pretapljanje pločevink je zelo zahtevno delo. Najbolj je

razvito na Japonskem, Angliji, Italiji, Avstriji... V Angliji dobiš za vsako vrnjeno pločevinko 1 peni. Reciklaža tako dobro funkcionira, da že po šestih tednih lahko ponovno pijemo pivo iz "iste" pločevinke.

Vsaka tona proizvedenega aluminija iz recikliranih pločevink prinese 280 dolarjev dobička. Na ta način proizvedejo Japonci 192.000 ton aluminija letno. Prednost je še v tem, da se aluminij po nepotrebem ne kopiči in se na ta način zmanjšuje potreba po novih proizvodnih obratih.

Firma COSWORT Engineering je zelo presenetila proizvajalce avtomobilov, ko je pred kratkim predstavila prototip motorja V 10 iz aluminijških zlitin. Namenjen je večjim luksuznim avtomobilom, prostornine 4,3 l, moč 239 KW, pri 7000 obratih na minuto. Na vsakem cilindru ima štiri ventile, ki so vgrajeni pod kotom 72 stopinj v V izvedbi. Vsi detajli niso znani, ker se predvidevajo še nekatere izboljšave. Aluminij je svoje že dosegel, zato je teža najmanj za 200 kg manjša od prvotne izvedbe.

Tudi FORD se ne da. Tradicijo avtomobilizma nadaljuje tako, da so naredili največji 12 cilindrični motor iz aluminija. Iz poslovnih in taktičnih razlogov ne dovolijo prodajo tega motorja. Izjemoma ga bodo vgrajevali v najdražje zelo zahtevne športne avtomobile.

Japonci so razvili boljši način proizvodnje zlitin z namenom povečanja razteznosti lasnosti. Gre za postopek, ko mešanico aluminija in bakra mešajo s hitrostjo rotacije 1000 obr/min. Pri tem je posebej pomembno kontrolirano strjevanje zlitine, ki v končni fazi ne sme vsebovati kristalna zrnca večja od 7 mikrobobov. Pri tej zlitini so dosegli za 130% večjo rateznost kot pri klasičnem postopku. Zlitina se lahko uporablja v pogojih ekstremno visoke temperature. Ker takšna zlitina ne vsebuje nobenih spornih dodatkov, se lažje reciklira.

Že 70 let izdelujejo letala iz aluminijevih legur. Vzdržljivost in varnost je glavni moto te industrije, tako da izboljšavam ni konca. Pri Boeingu 777 vgrajujejo dele iz aluminija iz nove zlitine 2024-T3. Ta zlitina v primerjavi s staro C188 zmanjša možnost zloma in razpok tudi pri bistveno daljši uporabi. Poleg tega so izboljšali postopek izdelave tako, da je celotna konstrukcija letala skoraj monolitna, kot da je iz enega kosa.

Končno je začela naraščati cena aluminija. Predvidevanja za konec tega leta, posebej pa za leto 97/98 so bila mnogo boljša, toda že ta mali zasuk je obetaven. Analitiki pripisujejo glavni razlog za rast cene večjemu povpraševanju in sklepanju poslov za naprej. Posebej velja to za ameriško tržišče in Evropo, Japonska pa še vedno stagnira. Zaloge aluminija pri proizvajalcih in LME so za 132.000 ton večje kot na začetku leta.

V obdobju prenizkih cen aluminija so tudi veliki čutili posledice in ker se bo ta cikličnost pojavljala, so sprejemali različne varčevalne ukrepe. Tako je Hydro Aluminij uvedel restriktivne ukrepe za svoje elektrolize v Norveški in drugje. Pri ALCOI so sprejeli program po katerem bi letos zmanjšali stroške za 380 mio DEM, naslednje leto pa še za 80 mio DEM, zato bodo odpustili 475 delavcev, zmanjšali administrativne in marketinške stroške. Treba je vedeti, da ta firma zaposluje 72.000 delavcev in samo administrativno marketinški stroški znašajo 1.8 mlrd DEM letno.

Tudi Pechiney dolgoročno planira zmanjšanje 3000 delovnih mest od skupnih 37.000, kolikor jih ima širom po svetu. Poslužujejo se sistema predčasne upokojitve in prekvalificiranja delavcev za druge panoge.

Gledano iz zornega kota TALUMA, so ti ukrepi malo pozni, toda to ne pomeni, da pri nas nimamo še rezerve. Varčevanje in zmanjšanje stroškov poslovanja je stalnica, ki se ne sme zanemariti.

COMALCO (Avstralija) povečuje proizvodnjo aluminija od sedanjih 260.000 na 490.000. Projekt bo predvidoma končan v začetku 1998. Gre za dve novi hali, dolgi 850 m, širine 30 m in 264 peči. Ne povejo, za katero tehnologijo gre, zatrjujejo pa, da gre za najmanjšo možno porabo električne energije in maksimalno varovanje okolja.

Celotna investicija bo znašala 1 mlrd dolarjev.

Nemška banka WEST-LB se dogovarja za nadgradnjo sibirskoelektrolize NOVOKUZNETSK. Gre za vsoto kreditov 700 mio DEM ali 85% celotne vrednosti investicije, ki jo bodo vračali 8,5 let. Značilno za ta projekt, kakor za ostale druge, ki jih je zahod planiral v Rusiji je, da se predolgo vlečejo in so mnogi propadli. Najprej je šlo za nestabilno gospodarstvo in politične razmere v Rusiji, potem so čakali na rezultate volitev, sedaj je vprašanje zdravje predsednika, tako, da težavam in pomislekom ni konca.

Kar pa zadeva malo Slovenijo, so tuji lahko mirni, če bo prišlo do "SPREMENB NA BOLJŠE", ko bo imeli samo še pomlad, brez "zoprnega" poletja, zime in jeseni.

Pri rangiranju najbolj uspešnih proizvajalcev aluminija v svetu je grška aluminijaska panoga na petem mestu skupaj z BECANCUOR (Kanada) in TOMAGO (Avstralija)

ALCAN je zanesljivo na prvem mestu. Uspešnost so ocenjevali na osnovi LME cene aluminija 1500 dolarjev /tono aluminija in cene glinice 220 dolarjev / t.

V internem časopisu Profil, ki ga izdaja naš partner Hydro Aluminium iz Norveške, je na drugi strani objavljen obširni članek o otvoritvi naše nove linije za proizvodnjo homogeniziranih drogov, ki je plod skupnih vlaganj. Seveda omenjajo tudi podelitev certifikatov kakovosti.

Opening in Slovenia

The casthouse owned by Hydro Aluminium's Slovenian partner Talum will add annual production of almost 40,000 tonnes of extrusion ingot metal to Hydro's product range.

PAGE 2

Tudi naj sodobnejša tehnologija proizvodnje aluminija koristno porabi le 45-50% uporabljene energije, vse ostalo se izgubi, gre v nič. Za laike je to neverjeten podatek, za strokovnjake izziv in glavno vodilo pri iskanju inovacij oziroma racionalizacije porabe energije.

Navidez utopična ideja, toda za strokovnjake še vedno ena od glavnih preokupacij je izdelava anode, ki se ne troši, je inertna. Najnovejše poročilo o tem so pripravili na Univerzi v Ottavi (Kanada). Dokazujejo, da se med različnimi materiali, ki so jih preizkušali namesto klasičnih ogljikovih anod, najbolj obnesla "anoda iz stekla". Najboljša, toda le med alternativnimi materiali, ker so žal to le teoretični preizkusi, daleč od industrijske uporabe. Ko bi jim to uspelo v praksi, bi počilo, kajti iznajdba inertne anode bi predstavljala pravo revolucijo v primerjavi z vsemi izboljšavami v elektrolizi ali livarni, ki so del načrtnega razvoja.

Največja plinska centrala na svetu je zgrajena za potrebe elektrolize DUBAL — Arabija. Je bistveno močnejša od Krškega (600 MW) kajti njena moč presega 1000 MW.

Ameriška firma ORMET Corporation je v eni proizvodnji primarnega aluminija inštalirala novi integralni program za obvladovanje marketinških in finančnih poslov JBA SISTEM 21. Skupni strošek je blizu 4 mio DEM. Kdo ve, če imajo podobne težave kot mi s TRITONOM!

Ameriške raziskave so pokazale, da v času daljšega stabilnega obratovanja elektroliz vlada EN SAM DOLGČAS. Zato (upam, da ne samo zato) so zgradili PC mreže in so na ta način poleg boljših tehnoloških informacij popestrili tudi sistem dela. Pri nas dolgega časa še dolgo ne bo. Če nam ne zagodejo energetičarji, se oglasio ekologi, če pa ti ne, imamo opravka z anodami, ali s stroji ali pa z vključki v aluminiju.

Elektrolizno peč, ki je doživela najdaljšo življenjsko dobo 12 let, so "vzgojili" v Soderbergovi elektrolizi ALUSAF BAYSIDE v Južni Afriki. Firma Simonsen iz Danske vodjem takih elektroliz dodeli posebno nagrado. Kakšna bo letos ne vemo, vsekakor so jo zaslužili.

Prav računalniško vodena knjižnica za aluminij ALULIB ima računalniški program, ki vsebuje podatke od proizvodnje do aluminijevih izdelkov. Gre za osnovo Windows, rabi CD ROOM ali 25 MB razpoložljivega prostora. Program je v izhodišču razvit za skandinavsko področje, ena verzija pa je napisana v angleškem jeziku.

METROPOLITAN muzej moderne umetnosti, ki je bil odprt lani v Tokiu ima fasado v obliki impresivnega mozaika iz aluminija. Motivi tega mozaika bi naj delovali pomirjevalno na ljudi in spodbujali prijateljstvo med njimi. Aluminijevske plošče so izdelane po postopku anodizacije površine, tako da bodo dolgo kljubovale času.

Ob obisku Tokia si obvezno ogledajte ta muzej.

V Tokiu si lahko ogledate tudi arkade narejene iz aluminija v novem prekrasnem nakupovalnem centru v ulici Kashiava št. 2. Razlog, da so se odločili za aluminij, je poleg njegovih izrednih lastnosti tudi superiornost pri oblikovanju, ki je všečna ljudem.

Dokler smo še v Tokiu, lahko poiščemo Garden Hills, kjer so pred kratkim postavili najnovejša rezidenčna vrata, narejena iz super plastične aluminijevske legure, ki omogoča poljubno oblikovanje aluminija, podobno kot se otroci igrajo z glino.

Malo naprej od Tokia, pod planino Fuji, je firma

MITSUBISHI ALUMINIUM zgradila most, ki povezuje dva hriba. Ograja mostu je iz aluminija, v njej pa so posebej vgrajeni liti reliefi iz aluminija. Oblika mostu in aluminijevske gravure simbolizirata planino, tako da se most popolnom ujema z okoljem.

Proizvajalce aluminija poleg te praktične uporabnosti veseli, da se "moč aluminija" vedno bolj kaže v lepih in umetniških oblikah.

Mednarodno združenje oblikovalcev je na 15. bienalu industrijskega oblikovanja TALUMU dodelilo nagrado "priznanje odličnosti", za nam dobro znano serijo posebej oblikovanih aluminijevskih izdelkov.

To omenjam zato, ker so kritiki zelo slabo ocenili celotni bienale, z izjemo aluminijevskega vložka in z njim povezanih nekaj mladih imen, ki so skupaj s TALUMOM rešili smisel razstave.

Uredil: Ivo Ercegovič

PREGOVORI IN REKI NA SLOVENSKEM

Ako se grudna bliska in grmi, drugo leto vetrov dosti buči.

Če na božič dežuje, prihodnje leto močo oznanjuje.

Če vidiš rimsko cesto na sveto noč sijati, dobre letine se je nadejati.

Kadar v adventu jug hladi, drugo leto dosti sadja rodi.

Kakršno je vreme na božični dan, tako bo še leto dan.

O božiču zeleno, o veliki noči sneženo.

O božiču se spodobi malo snega in malo boljšega (belega) kruha.

Od božiča do Treh kraljev če gosta megla nastaja, bo veliko nevarnih bodljajev in še drugih bolezni doma.

Po božiču gre dan gori, sneg doli.

Polna luna blizu božiča južno zimo nam priča.

Aluminij

Izdaja podjetje TALUM, d.o.o. Kidričevo. Ureja Vera Peklarič. Fotografija Stojan Kerbler, dipl. ing. Tisk: PP PC Ptujsko tiskarna. Zaposleni v podjetju TALUM in podjetjih v njegovi sestavi ter upokojenci TALUMA dobivajo list brezplačno. Naklada 2730 izvodov. Po mnenju Ministrstva za informiranje, št. 23/209-92, se šteje glasilo s prilogami med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarife št. 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.